

Vilhelm Junnila ps

Lakialoite laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan, että alkoholilain (1102/2017) 17 ja 26 §:ää muutettaisiin siten, että alkoholijuoman vähittäismyyntilupa mahdollistaa jatkossa enintään 14,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman myynnin kuluttajille. Uudistuksen myötä esimerkiksi ruokakaupat saisivat ottaa valikoimiinsa viinejä, vahvempia erikoisolutia ja muita vastaavia juomia.

PERUSTELUT

Alkoholilain kokonaisuudistus vuonna 2018 toi ruokakaupan valikoimiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät niin sanotut nelosoluet, ginipohjaiset aidot lonkerot sekä muut juomasekoitukset. Etukäteen pelättyä alkoholin kokonaiskulutuksen kasvua ei tapahtunut eikä järjestyshäiriöiden määrä lisääntynyt. Valviran tilastojen mukaan alkoholin tilastoitu kulutus vuonna 2019 laski vuodesta 2018, jolloin uudistus astui voimaan.

Lisäksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n 19.5.2022 julkaistun tiedotteen mukaan suomalaisten alkoholinkulutus jatkoi viime vuonna jyrkästi laskuaan. Vuoden 2021 aikana suomalaiset joivat peräti kolme prosenttia vähemmän kuin edellisvuotena. Kokonaiskulutus jatkaa siis edelleen laskuaan, ja alkoholinkulutus on vähentynyt jotakuinkin yhtäjaksoisesti vuodesta 2007 lähtien. Silloin suomalaiset joivat peräti 33 prosenttia enemmän alkoholia kuin nyt. Myös kulutuksen rakenne on muuttunut, kun väkevät juomat ovat kotimaan kaupassa menettäneet osuuksia viineille sekä oluille ja muille miedoille juomille. Selvää on, että kulutus on vähentynyt samaan aikaan, kun alkoholin sääntelyä on purettu, koska varsinkin nuorten suomalaisten alkoholitottumukset muuttuvat.

Päivittäistavarakauppa Oy julkaisi helmikuussa 2022 tutkimuksen, jonka mukaan alkoholin kokonaiskulutus ei kasvaisi, vaikka viinien myynti ruokakaupassa sallittaisiin. Tutkimuksen mukaan vapauttaminen jopa vähentäisi kokonaiskulutusta 0,6 prosenttia.

Syy kokonaiskulutuksen laskulle olisi se, että vaikka viinien kulutus lisääntyisi, vähenisi samalla muiden juomaryhmien, kuten oluiden, välituotteiden ja väkevien alkoholijuomien kulutus. Tutkimuksen mukaan viinien vähittäismyyntin sallimisen seurauksena myös valikoimat laajenisivat. Päivittäistavaraketjujen tehokkaasti toimivan logistiikan ansiosta viinien hinta voisi arvioi-

Lakialoite LA 83/2022 vp

osaltaan vähentäisi niin matkustajatuontia kuin alkoholin tilaamista ulkomailtakin lisäten valtion verotuloja. Lisäksi tutkimuksen mukaan kuluttajista 65 prosenttia kannattaa mietojen viinien myynnin sallimista ruokakaupassa ja vain 21 prosenttia pitää ajatusta huonona.

Vähittäismyynnin alkoholirajaa nostamalla helpotettaisiin myös kotimaisten pienpanimoiden toimintaa. Suomessa toimii noin 120 pienpanimoa, joiden myynnistä merkittävä osa tapahtuu ravintoloiden kautta. Vaikka varsinkin suurten päivittäistavarakauppojen olutvalikoimat ovat monipuolistuneet pienpanimo-oluilla, ovat monet oluttyypit liian vahvoja nykylain puitteissa ja ainoat myyntikanavat ovat ravintolat, panimon oma myymälä ja Alko. Alkon myyntivalikoimaan pääseminen on pitkä ja hankala prosessi, eikä varsinkaan juuri aloittelevilla tai erittäin pienillä toimijoilla ole realistisia mahdollisuuksia saada tuotteitaan myyntiin. Näin ainoiksi myyntikanaviksi vahvemmille erikoisoluille jäävät ravintolat ja panimon oma myymälä.

Pienpanimot ovat osaltaan olleet edistämässä suomalaisen juoma- ja olutkulttuurin muutosta suurkulutuksesta kohti maistelukulttuuria. Kuluttajat ovat valmiita maksamaan laadukkaasta kotimaisesta oluesta, ja tilastojen mukaan kulutus on siirtynyt yhä enemmän niin sanotusta massaluodasta enemmän pienpanimo- ja artesaaniluuihin.

Alkoholisääntelyn lieventämisen yhteydessä puhutaan myös aina alkoholihaitoista. Tilastojen valossa alkoholista johtuvat haitat, kuten pahoinpitelyt, onnettomuudet, kuolemat ja maksasairaudet, eivät ole vähentyneet samassa suhteessa kulutuksen kanssa. Tilastot eivät kuitenkaan kerro sitä, että alkoholihaitat kasaantuvat pääasiassa suurkuluttajille. Tämän ryhmän suhde alkoholiin ei näytä muuttuvan sen mukaan, myydäänkö alkoholia Alkossa vai jossakin muualla. On kuitenkin väärin, että alkoholia hallitusti käyttäviä suomalaisia holhotaan vielä 2020-luvulla vain siitä syystä, että alkoholin suurkuluttajia näennäisesti suojellaan ja ilmeisen heikoin tuloksin. Alkon kaksoisrooli yhtäältä myydä alkoholia ja toisaalta vähentää alkoholin käyttöön liittyviä haittoja on suorastaan tragikoominen.

Suomessa on jo aika siirtyä kohti eurooppalaisempaa alkoholipolitiikkaa. Ensimmäinen askel on se, että mietojen viinien vahvuisten alkoholituotteiden myynti vapautetaan päivittäistavarakauppaan ja ulosmyynti näille tuotteille sallitaan myös ravintoloille.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholilain (1102/2017) 17 §:n 1 momentin johtokappale ja 26 §:n 2 momentti seuraavasti:

Lakialoite LA 83/2022 vp

17 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa ja sen myöntämisen edellytykset

Enintään 14,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään:

26 §

Vähittäismyyntipaikka ja vähittäismyyntiluvan myöntäminen

Jos alkoholiyhtiö hakee 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua vähittäismyyntilupaa myydä enintään 14,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia, lupa voidaan myöntää, jos myyntipaikka täyttää 1 momentissa säädetyt edellytykset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 20.1.2023

Vilhelm Junnila ps